

Osobito mi je zadovoljstvo najaviti tematski broj Medixa koji je posvećen obiteljskoj medicini (OM) i njezinoj ulozi u sustavu zdravstva. Dva su razloga zbog kojih su struka i uredništvo Medixa bili zainteresirani za ovu temu.

Prvi su promjene unutar sustava zdravstvene zaštite uvjetovane u prvom redu političkim i socioekonomskim okolnostima koje su se dogodile u proteklih dvadeset godina u Republici Hrvatskoj. Primarna zdravstvena zaštita (PZZ) bila je prvi dio zdravstvenog sustava u kojem su provedene značajne organizacijske promjene, uključujući i privatizaciju. Promjene su imale osobito značajan utjecaj na djelovanje OM-a, temeljne djelatnosti PZZ-a. Hoće li ovako organizirana obiteljska medicina biti spremna odgovoriti na pitanja važna za društveni razvoj, a posebice razvoj učinkovitog zdravstvenog sustava? Barbara Starfield i drugi autori su pokazali da je dobro organizirana primarna zdravstvena zaštita najodgovornija za učinkovitost zdravstvenog sustava. Zdravstveni su indikatori mnogo bolji, financijska učinkovitost je nedvojbeno, a ima dokaza i o ulozi PZZ-a u smanjenju zdravstvenih nejednakosti.

Drugi je razlog odabira teme taj što se u 2011. godini navršava osam godina od početka izvođenja projekta: „Usklađivanje obiteljske medicine s Europskim standardima uvođenjem obvezne specijalizacije“. Iako je specijalističko obrazovanje započelo 1960. godine, početni entuzijazam liječnika, stručne i društvene zajednice, osobito onih koji donose odluke i osiguravaju financijska sredstva, polako je jenjavao. Realizacijom projekta specijalizacije svi bi liječnici koji rade u PZZ-u na poslovima OM-a stekli, do 2015. godine, uvjete koji odgovaraju zahtjevima EU, tj. postali bi specijalisti OM-a. Naime, sukladno Direktivi br. 16/93/EEC, liječnici koji rade u OM-u u zemljama EU moraju imati završenu specijalizaciju.

U člancima koji slijede opisani su počeci i temelji specijalizacije, ali i razvoj OM-a kao profesije. Posebno je naglašeno da je temeljna pretpostavka u razvoju specijalizacije OM-a od samog početka bila činjenica da su za specijalizaciju jednako važni specifično znanje i profesionalizacija djelatnosti. Proces profesionalizacije u medicini, pa tako i u OM-u, trajno je prisutan i dinamičan, pa stoga i pojam profesionalizma poprima različita značenja. Međutim, usprkos promjenama, temeljne su postavke profesije, što je vidljivo i u kurikulumu sadašnje specijalizacije, ostale iste: jamčenje kvalitetnog znanja i umijeća, poštenja i morala, te praćenja znanstvenog i stručnog napretka struke. Za očekivati je društveno priznanje, garanciju utjecaja struke na vlastito školovanje i upravljanje specijalnim znanjem i umijećem, koje postaje sve kompleksnije i sve manje razumljivo za one izvan struke.

Naime, u pripremi projekta specijalizacije izrađen je novi kurikulum, a edukativni ciljevi su definirani kao

ishodi učenja u obliku kompetencija. Lista kompetencija je ponuđena široj stručnoj javnosti na uvid kao izdvojen prilog u ovom broju Medixa. U članku je opisan proces nastajanja kurikulumu, ali i što je učinjeno s ciljem osiguranja kvalitete izvođenja specijalizacije. Navodimo čitatelje na neke od ključnih elemenata, kao što su: priprema priručnika, te na postupak izbora i edukacije mentora. Također je razrađen i implementiran kompleksan završni, specijalistički ispit. Naše iskustvo, bilo pozitivno ili negativno, moglo bi poslužiti u razvoju nastavnih programa i drugih specijalizacija, a ne samo naše.

Zbog boljeg razumijevanja problema obrazovanja liječnika obiteljske medicine (LOM) ostali članci ovog broja Medixa zamišljeni su kao nadopuna navedenih. Tako je opisana metoda poučavanja kliničkih vještina u Kabinetu vještina, a predstavljena su i neka važna područja, kao što je problem informatizacije, unapređenja kvalitete rada, prava pacijenata i obaviješteni pristanak za provedbu medicinskih postupaka, te neki „zanemareni“ sadržaji, kao što su seksualni problemi. Stručnoj javnosti su ponuđeni i neki primjeri diplomskih radova specijalizanata OM-a, u prvom redu temeljenih na promišljanju njihovog svakodnevnog rada.

Sve navedeno je vrlo valjan razlog da ovim brojem Medixa pokušamo privući pozornost čitatelja, te da širu stručnu javnost izvijestimo o sadašnjem trenutku i planovima za daljnji razvoj OM-a u Hrvatskoj. Valja nadodati kako se radi o osnovnoj medicinskoj disciplini o čijoj učinkovitosti ovise zdravstveni pokazatelji jedne zemlje, a to je u ovom trenutku izrazito važno za Republiku Hrvatsku. Liječnici OM-a bi, kao i svi drugi, morali moći ostvariti pravo na kvalitetno obrazovanje, a njihovi pacijenti pravo na zdravlje i kvalitetnu zdravstvenu zaštitu kao jedno od temeljnih ljudskih prava.

Uz pregledne i stručne članke tematskog broja, pripremljen je i dopisni test provjere znanja iz područja obrazovanja i djelokruga rada obiteljske medicine vrednovan od Hrvatske liječničke komore u okviru trajne medicinske izobrazbe liječnika.



Prof. dr. sc. Mladenka Vrcić-Keglević
Katedra obiteljske medicine,
Medicinskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu